

ARLES FOTOĞRAF FESTİVALI 50. YAŞINI KUTLUYOR

Dile kolay 50 yıl! Bizim fotoğraf festivallerimizin birkaç yıl içinde dar boğaza girdiğini düşündükçe insan 50 yıl süregelen bir fotoğraf festivaline şapka çıkartıyor. Ama her yer sıcak, sıcak, sıcak; her yer fotoğraf. Fotoğraflar sıcak duygular saçıyorlar ama sıcaktan eğrilmiyor dimdik ayakta duruyorlar. Hepsinin söyleyecek sözleri var...

MEHMET
ÖMÜR

DİLE KOLAY 50 YIL! Bizim fotoğraf festivallerimizin birkaç yıl içinde dar boğaza girdiğini düşündükçe insan 50 yıl süregelen bir fotoğraf festivaline şapka çıkartıyor. Ama her yer sıcak, sıcak, sıcak; her yer fotoğraf. Fotoğraflar sıcak duygular saçıyorlar ama sıcaktan eğrilmiyor dimdik ayakta duruyorlar. Hepsinin söyleyecek sözleri var. Sivrisinekler bizi yemeğe çalışıyorlar ama fotoğraf aşkından sesimizi çıkartmıyoruz. Provence bölgesinin az ziyaret edilen ve savaş sonrası ekonomik sıkıntılar yaşayan bu küçük şehri nasıl dünyanın fotoğraf başkenti oluyor anlamakta güçlük çekiyoruz. Zaman zaman 35 derece altında bir sergiden çıkıp bir başka sergiye giriyoruz. Ama şikayet etmiyoruz. Ustalara fotoğraf kitabı imzalatıyor, konferans dinliyor, küratörleri ve sanatçıları rehberliğinde bir kaç sergi daha geziyor, gece

Antik Tiyatroda görsel şölen yaşıyor, fotoğrafla yatıyor fotoğrafla kalkıyoruz. Bir fotoğraf severin başına gelebilecek en mutlu şey, açılış haftası boyunca burada olmak.

Dünyanın en ünlü fotoğrafçıları, ustalar, fotoğraf editörleri, fotoğraf/sanat eleştirmenleri, fotoğraf küratörleri, müze yöneticileri, koleksiyonerler, profesyonel fotoğrafçılarla bir arada olma şansı yakalanıyor. Tüm fotoğraf severler ve fotoğraf tutkunları bir araya geliyor ve fotoğrafla/fotoğraf sevgisiyle yaşıyorlar, fotoğrafı tartışıyorlar. Festivalin adı da zaten "Fotoğraf Karşılaşmaları".

Festival 2 ay boyunca sürüyor. Arles'da ve çevresinde tüm otel ve pansiyonlar aylar öncesinden dolmuş oluyor. Ancak 30-40 kilometre dışındaki bölgelerde kendinize yer bulabiliyorsunuz.

Bu benim 4. festivalim, en görkemlisi. Diğer gelişlerim Workshop'lar için olmuştu. 1 hafta boyunca ustalarla çalışma olanağı bulmuştum. İspanya'nın tek devlet sanatçısı ünvanlı fotoğraf sanatçısı Alberto Alex-Garcia, Claudine Doury, Lea Crespi'den öğreneceklerimi

öğrenmişim. 2 ay boyunca her hafta 3-4 değişik hoca 10 kişilik gruplara üst düzey kurslar var. Festivalin 3 katlı bu iş için asırlık bir okulu da var. Sadece bu stajlar için kullanılıyor. Festivalin ayrıca her yıl anlaşma yaptığı önemli ve daha az önemli 20 kadar sergi ve yönetim noktaları var. Fanton denilen

nokta karargah, tüm festival buradan yönetiliyor. Demir yollarının "Mekanik" denilen eski atölyeleri çok geniş bir mekan ve festivale hizmet ediyor. Ressam atölyeleri, kiliseler, resmi binalar, Van Gogh Vakfı ve Mistral en önemli mekanlardan. Bazılarında değişik salonlarda 6-7 sergi aynı anda yapılıyor.

Dünyanın en ünlü fotoğrafçıları, ustalar, fotoğraf editörleri, fotoğraf/sanat eleştirmenleri, fotoğraf küratörleri, müze yöneticileri, koleksiyonerler, profesyonel fotoğrafçılarla bir arada olma şansı yakalanıyor. Tüm fotoğraf severler ve fotoğraf tutkunları bir araya geliyor ve fotoğrafla/fotoğraf sevgisiyle yaşıyorlar, fotoğrafı tartışıyorlar. Festivalin adı da zaten “Fotoğraf Karşılaşmaları”.

Fotoğraf © Mohamed Bourouissa

marjinal ve esrarengiz kişilerin yaptıkları işlerden oluşuyor. Marjinallerin hikayelerini anlatıyor. Son yıllarda öne çıkan fotoğrafçılara baktığımızda bu fotoğrafçıların seçtikleri konularda da geceye akanların karanlık alanların ve marjinal yaşamların öne çıktığını fark ediyoruz. Fotoğrafları da aynı şekilde low key çalışmalar.

Vintage fotoğraflara gelince ana sergi 4 katlı Ortiz Vakıf binasındaki “What’s Going On” adlı sergi. Marvin Gaye’in sergiye adını veren önemli şarkısından yola çıkan sergi hem Motown plak şirketinin yaptıklarını hem de 70’li yılların felsefesini sorgulayan bir sergiye dönüşmüş. Obama Motown için “Motown beni şu an olduğum adam etti” demiştir. Çok önemli... Marvin Gaye, Diana Ross, Stevie Wonder, The Jackson 5, Temptation,

50 yıl için açılış konuşması yapan Susan Meiselas onur konuğu. Van Gogh Vakıf binasının üst katını Suzan Meiselas ile Eva Arnold ve Abigail Heyman’a ortak sergi açmışlar. Konu ortak olduğundan sorun olmamış. Kadın zaten bu festivalin ana temalarından. Helen Lewitt sergisi en önemli sergilerden. Bu festivalde kadın fotoğrafçıları dışında vintage fotoğraf, Brut fotoğraf öne çıkartılmış. Asya konuları ve fotoğrafçıların ağırlığı hissediliyor. Brut fotoğraf sergisi etkileyici Bruno Descharme adlı bir sinema yönetmenin yıllarca topladığı 8000 brut fotoğraf koleksiyonundan seçilmiş fotoğraflardan oluşmuş. Brut fotoğraf dünyasının tanımadığı, sanat çevresi dışında kalmış az saydaki

Fotoğraf © Philippe Chancel

the clouds". İlk çıktığında 2 kg olan Polaroid sanırsız geri geliyor. Welcome Polaroid seni Vinyl plaklar gibi karşılıyor. Pamuklara sararız.

Anonim Proje adlı sergi 2,5 yıl boyunca toplanan Kodachrome dialardan yapılmış bir başka sergi, Ressamlar evinde ve etkileyici.

Martin Parr, 50 yıl için 50 kitap seçmiş. İlginç bir sergi kitap sevenleri mutlu edecek cinsten. Martin Parr'ın bizim seçeceğimiz fotoğraf kitaplarının seçmeyeceği aşıkardı zaten 10 tane kitabı ancak tanıyoruz. Cahilliğimize mi vermeli yoksa fotoğraf dünyasının dipsiz kuyu olmasına mı bilemedik doğrusu.

Four Tops ve Supreme plaklarının kapaklarının fotoğraflarından yapılan kolaj bizi o yıllara alıp götürüyor. Birkaç şarkı beynimizde çalıyor; "Dancing in the street", "I just call you to say I Love you", "Papa was a rolling stone", "Reach out, I will be there", "Please Mr Postman" bizi alıp başka yerlere götürüyor. Fotoğrafın her zaman görüntü demek olmadığını çok daha fazla şeye hizmet ettiğini bilenlerdeniz.

Villa Bankemon' da Andy Warhol, Robert Mapplethorpe ve başka fotoğrafçıların 40X50 cm'lik dev polaroidlerinin olduğunu duyuyoruz ancak villa her türlü etkinliğe kapalı. Ancak Polaroid sponsorluğunda açılan bir galeride "30 years of Polaroid Photography by Robby Müller" adlı sergiyi geziyoruz. Serginin adı "Like sunlight coming through

50 yıl için açılış konuşması yapan Susan Meiselas onur konuğu. Van Gogh Vakıf binasının üst katını Suzan Meiselas ile Eva Arnold ve Abigail Heyman'a ortak sergi açmışlar. Konu ortak olduğundan sorun olmamış. Kadın zaten bu festivalin ana temalarından. Helen Lewitt sergisi en önemli sergilerden. Kadın fotoğrafçıları dışında vintage fotoğraf, Brut fotoğraf öne çıkartılmış.

Festival için 50 yıl boyunca her yıl bir afiş üretilmiş 1985 yılının afişini İngiliz ressam David Hockney boyanmış. Yıldızı parlayan fotoğrafçılardan Amerikalı Stacy Krenitz “fotoğraf beni yaşama döndürdü” diye slogan koymuş ama bence pek de etkileyici bir slogan olmamış. Fotoğraf bir şekilde hepimizin hayatını etkilemiyor mu, dönüştürmüyor mu? Bendeniz KBB doktorunu bu satırları yazan bir fotoğrafçıya dönüştürmedi mi? Stacy 10 yıl boyunca ıssız ve fakir Tennessee eyaletinin Appalaches bölgesinden getirdiği çarpıcı görselleri sergilemiş. Dokümanter lezzetindeki fotoğraflarda çoğu kendisini kullanmış.

Meiselas dışında onur konuklarından biri de Mohamad Bourouissa. Festival kendisine Monoprix büyük mağazasının 2 katını ayırmış, o da kendi retrospektifi

Başlangıçta 10 kadar sergi yapılırken 2002’de 45’e çıkıyor. Ziyaretçi sayısı 2016’da 140.000, geçen yıl 140, bu yıl en az 150.000. Ziyaretçilerin sergilere giriş sayısı 1,5 milyonu bulmuş. Yani ortalama 10 sergi geziyorlar. Bazıları benim gibi 20-25 sergi geziyor. Festivali Başkan’lar da ihmal etmiyor. Mitterand’da gelmiş Macron’da. Festivale bir gelen bir daha geliyor yani alışkanlık yapıyor. Ziyaretçilerin 2/3’ü eski ziyaretçilerden oluşuyor. Resmi sergi sayısı 50 iken Voie Off diye bilinen paralel festival sergileri küçük mekanlara taşıyor ve 160 sergi açıyor.

sergisi olarak çok önemli işlerini taşımış. Çoğu video enstalasyon ama Paris banliyösünün marjinal kesimi işe ilgili projeleri de var. Ayrıca 60’lı yıllar da projeler yapan Jacques Wildenberg’in eserlerini de kendi sergisine alarak onu da onurlandırmış.

“Home sweet home” sergisinde 30 İngiliz fotoğraf 40 İngiliz evi iç dekorasyonu ile görseller sergilemişler. Evler burjuva evlerinden New Castle işçi evlerine kadar değişik bir yelpazeyi kapsıyor.

Geliyoruz Libuse Jarcovjakova’ya. Devasa Sainte Anne kilisesinde sergisi var. Çek Nan Goldin diye anılıyor kendisi. 70’li yıllarda Prag underground yaşamından sahneleri gözlerimizin önüne başarıyla sergilemiş. Çok etkileyici bir sergi. Festivalin yıldızlarından...

DİKKAT ÇEKİCİ SERGİLER

Dikkatimizi çeken birkaç sergi; Philippe Chancel'in "Datazone"u. Afganistan savaşları, Kuzey Kore diktatörü ve Fukushima'dan görseller sergileniyor.

Hatta Türk-Bulgar, Yunan-Makedon sınırlarının dikenli telleri de fotoğraflar arasında.

Diğer dikkatini çeken olay "Photobus" olayı... Genç Alman fotoğraf okulları öğrencileri aralarına başka ülkelerin öğrencilerini de alarak otobüslerinin dışını boyamışlar ve Arles'a doğru yola çıkmışlar. Otobüsü Place Major'a park edip dertlerini anlatmaya başlamışlar. Saman kağıdına bastıkları fotoğraf kitaplarını 10 Euro ya satıyorlar. Bir Alman öğrenci bizimle ilgileniyor ve bize kitabını ve Photobus'ü tanıtıyor. "Bithch, I am drowning" adlı kitabını almadığımızı hayıflanıyoruz. Gençleri yüreklendirmek gerek. Ama her taraf fotoğraf kitabı dolu hangi birisini alalım ki? Aldık tabii ki. Festivalin kitabını, Fish Eye dergisinin festival için hazırladığı kitabı hatta Arles fotoğraf festivalinin 50 yıllık serüvenini anlatan ve kısa sürede tükenen kitabını bile aldık. Al, al nereye kadar? Fransız komünist partisi binasının önünde devasa kitap tezgahında Merih Akoğul'un Montreal'de bir mevsim kitabını görmek bizi şaşırtmadı. Bizi şaşırtan onun hala Arles Festivali tarafından davet edilmemiş olması. Türk fotoğrafçıların dünya arenasında yerini alamaması bizi üzüyor. Zaman zaman Türk fotoğrafçıların isimlerini bazı uluslararası fotoğraf etkinliklerinde okumak, görmek yüreğimize su serpiyor. Arles'ın kıdemli Türk fotoğrafçılarından Atilla Durak'ı bu sene açılış haftasında gözlerimiz aradı ve memlekete dönmek üzere gara giderken yakaladık. Neden Türk fotoğrafçıların olmadığını şöyle izah etti. Başvurmak, festivalde yer alabilmek için çaba sarf etmek gerek dedi. Bu Arles Festivali'nde Türk fotoğrafçı sergisi göremedik, ama Emeric Lhuisset adlı Fransız sanatçının sansürün yok ettiği medya için yarattığı gazeteyi bulduk. Sergisini gezdik taraflı politik mesajlarını aldık. Bazı gerçekleri yıllardır gerektiği gibi anlatamadığımız için hata yaptığımızın

zaten farkındayız. Gazete/sergi 19 yerin gökyüzlerini ve bulutlarını gösteriyor ama altında olup bitenden haberimiz olmadığını da gözlerimizin içine sokmak ister gibi. Nereleri mi var; Sur, Silopi, Yüksekova, Şırnak, Hasankeyf, Nusaybin, Van, Trabzon, Taksim Meydanı/Gezi, Demokrasi Parkı/Ankara...

SPONSORLAR

Festivalin sponsorlarına gelince kimler yok ki? Milli Eğitim Bakanlığı'ndan tutun, çeşitli devlet kurumları dışında Olympus, BMW, LUMA, Devlet Demiryolları, Kering, Arte, LCI TV, Le Pointe dergisi ve Madame Figaro ve diğerleri...

Festivalle ilgili biraz rakam verelim. Başlangıçta 10 kadar sergi yapılırken 2002'de 45'e çıkıyor. Ziyaretçi sayısı 2016'da 140.000, geçen yıl 140, bu yıl en az 150.000. Ziyaretçilerin sergilere giriş sayısı 1,5 milyonu bulmuş. Yani ortalama 10 sergi geziyorlar. Bazıları benim gibi 20-25 sergi geziyor. Festivali Başkan'lar da ihmal etmiyor. Mitterand'da gelmiş Macron'da. Festivale bir gelen bir daha geliyor yani alışkanlık yapıyor. Ziyaretçilerin 2/3'ü eski ziyaretçilerden oluşuyor. Resmi sergi sayısı 50 iken Voie Off diye bilinen paralel festival sergileri küçük mekanlara taşıyor ve 160 sergi açıyor.

Bu benim 4. festivalim, en görkemlisi. Diğer gelişlerim Workshop'lar için olmuştu. Bir hafta boyunca ustalarla çalışma olanağı bulmuştum.

KADIN FOTOĞRAFÇILAR

Bu yıl kadın fotoğrafçıları da ön planda. Onur konukları Susan Meiselas, Helen Lewitt, Sabine Weiss. Ödüllerin çoğu kadın fotoğrafçılara gidiyor. Dior genç fotoğrafçıları ödülünü Çinli 21 yaşındaki Gangao Lang'a veriyor. Ödül 10.000 Euro... Geçen yıl ödülü Koreli Yoonkyung Jang kazanmıştı. Madame Figaro dergisi ödülünü "Les Vivants, les morts et ceux qui sont en mer" adlı projesi ile Yunan asıllı 40 yaşındaki Evangelia Kranioti alıyor. 8 tane çok önemli kadın fotoğrafçı arasından sıyrılıyor. Bu 8 fotoğrafçıdan Ouka Leele ve Valerie Belin'in de sergilerini gezdik. Nefes kesici sergiler. Valerie Belin modellerinin yüzlerini boyayarak ve photoshop'u mükemmel kullanarak olağanüstü portreler ortaya çıkartmış. Ouka Leele ise siyah beyaz çektiği fotoğrafları boyayarak kendi imzasını atmış. Ouka'dan da çok etkilendiğimi söyleyebiliriz. Festival de çok etkilenmiş olmalı ki Festival kataloğu için onun bir eserini seçmiş. Bize göre Festivalin incisi, lokomotif sergisi... Her fotoğraf bizi bir yerimizden yakalıyor, bir yerimizden yaralıyor. Komşu fotoğrafçı sinema eğitimi almış çok başarılı ve nefes kesici bir sergisi hazırlamış. Önümüzdeki yıllarda fotoğraf dünyasında sık sık ismini duyacağınıza iddiaya girebiliriz.

EĞİTİM ÖNEMLİ

Arles Ulusal Yüksek Fotoğraf okulunu kurmuş. Lise sonrası master yapmak istemezseniz 2 yıllık bir eğitim. Öğrenciler işlerini Arles tren istasyonunun karşısındaki spor salonunda sergiliyorlar. Görülesi işler var. İşler böyle yürüyor. Eğitim önemli... Festivalde bir nokta da bu konuda açılmış durumda.

Ünlü şampanya markası Roederer'in 15.000 Euro'luk ödülünü ise Macar Mate Bartha aldı. Kafasına torba geçirilmiş askerleri gösteren fotoğrafı ile bize bazı kötü anılar yaşattı. Aslında kafasına torba, kese kağıdı vs geçirerek çekilmiş kendini, kişiliğini gizleyen portre fotoğrafları son zamanlarda çok gözde. Festivalde de çok örneklerini gördük. Bazı fotoğraflarda ise fotoğrafın yüz kısmı yırtılarak veya silinerek kişilik dağılması anlatılmak isteniyor. Hepsini Arles Festivali'nde... Siz de önümüzdeki sene kendinize vakit ayırın, bekleriz.